

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-87>

УДК 338.5:614.2:005.21

ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЦІНОВОЮ ПОЛІТИКОЮ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

PRICING AS A TOOL IN THE PRICING POLICY MANAGEMENT SYSTEM OF NON-PROFIT HEALTHCARE INSTITUTIONS

Бай Сергій Іванович

доктор економічних наук, професор,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0599-2582>

Зограб'ян Катерина Михайлівна

аспірантка,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3560-0292>

Bai Sergey, Zohrabyan Kateryna
State University of Trade and Economics

Метою дослідження є визначення місця ціноутворення в системі управління ціновою політикою некомерційних закладів охорони здоров'я та обґрунтування їх співвідношення через побудову структурної моделі. Обґрунтовано необхідність чіткого розмежування цінової політики та ціноутворення як різнорівневих категорій управління. Встановлено, що цінова політика визначає стратегічні орієнтири та обмеження формування вартості медичних послуг, тоді як ціноутворення забезпечує їх реалізацію через відповідні механізми розрахунку. Розроблено структурну модель, яка відображає ієрархічну взаємодію стратегічного та операційного рівнів і наявність зворотного зв'язку між ними. Визначено, що формування вартості медичних послуг у некомерційному секторі здійснюється в умовах поєднання економічних, нормативних та соціальних чинників.

Ключові слова: управління ціновою політикою, ціноутворення, медичні послуги, некомерційні заклади охорони здоров'я, механізми формування ціни.

The transformation of the healthcare financing system in Ukraine and the expansion of financial autonomy of non-profit healthcare institutions necessitate a systematic approach to managing the cost of medical services. The relevance of this study is determined by the practical need to distinguish between pricing policy and pricing as management categories, since their conflation leads to fragmented approaches to cost formation and reduces the effectiveness of managerial decision-making. This issue is particularly significant for non-profit institutions that operate under combined state regulation, mixed financing mechanisms, and social obligations to ensure accessibility of medical care. The aim of the study is to determine the place of pricing within the pricing policy management system of non-profit healthcare institutions and to substantiate their interrelation through the development of a structural model. The methodological basis of the research includes general scientific and special methods, in particular analysis and synthesis for generalizing theoretical approaches to price management in healthcare, comparative analysis for distinguishing the strategic and operational levels of pricing decisions, and systematization for identifying the factors that shape medical service cost formation in the non-profit sector. The study establishes that pricing policy and pricing represent distinct but interconnected levels of price management. Pricing policy functions at the strategic level, defining goals, principles, and institutional constraints of medical service cost formation, including requirements of state financing, interaction with the National Health Service of Ukraine, and social accessibility priorities. Pricing operates at the operational level, ensuring practical implementation of strategic guidelines through cost calculation, tariff formation, and determination of specific service costs. A structural model of the relationship between pricing policy and pricing has been developed, reflecting their hierarchical interaction and the presence of feedback between management levels. The model demonstrates that pricing outcomes influence the achievement of strategic objectives, thereby enabling adaptive adjustment of pricing policy parameters. The practical significance of the results lies in the applicability of the proposed approach to the formation of internal price management

mechanisms in non-profit healthcare institutions, particularly for substantiating the cost of paid medical services, developing tariff decisions, and improving the coherence of managerial decision-making under conditions of mixed financing.

Keywords: pricing policy management, pricing, medical services, non-profit healthcare institutions, price formation mechanisms.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації системи охорони здоров'я формування вартості медичних послуг набуває не лише економічного, а й управлінського значення. На практиці заклади охорони здоров'я, особливо некомерційні, стикаються з необхідністю одночасного забезпечення фінансової стійкості, виконання вимог державного фінансування та гарантування доступності медичної допомоги [1]. Це зумовлює ситуацію, за якої визначення вартості послуг виходить за межі простого розрахунку собівартості та потребує врахування комплексу економічних, соціальних і інституційних чинників [2]. Водночас у практиці управління спостерігається нечітке розмежування понять «цінова політика» і «ціноутворення», що ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень і призводить до фрагментарності підходів до формування вартості медичних послуг. Це особливо актуально для некомерційних закладів, діяльність яких поєднує економічні обмеження з реалізацією соціальних зобов'язань щодо забезпечення доступності медичної допомоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що ціноутворення у сфері охорони здоров'я має складний багатофакторний характер: як зазначають А. J. N. Sirur та R. Pillai K., воно формується під впливом витрат, попиту, ринкової структури та державного регулювання [3, р. 235], тоді як F. Haghgou та ін. акцентують на необхідності узгодження інтересів держави й приватних надавачів із урахуванням задоволеності пацієнтів [4]. Водночас S. Parente доводить, що підвищення прозорості цін сприяє зниженню витрат у системі охорони здоров'я [5], а S. Malik розглядає її як інструмент підвищення ефективності [6], хоча Y. Pathak і D. Muhlestein зазначають обмежений рівень використання таких інструментів населенням [7]. Розвиток цифрових підходів також суттєво впливає на ціноутворення: А. Rao та ін. обґрунтовують можливість прогнозування витрат на основі даних [8], V. Acharya пов'язує це з оптимізацією співвідношення «вартість–якість–доступність» [9], а О. Балан та ін. – зі зниженням витрат

через цифровізацію процесів [10]. Крім того, О. Кайда та О. Костюк пов'язують формування цін із рівнем конкурентоспроможності закладів [11, с. 442], тоді як В. Криленко та ін. підкреслюють роль маркетингових інструментів у адаптації цінової політики до умов ринку [1], що дозволяє розглядати ціноутворення у взаємозв'язку з ширшою системою цінової політики.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз сучасних досліджень свідчить, що наукові підходи до ціноутворення у сфері охорони здоров'я переважно зосереджені на окремих аспектах його формування – витратних, ринкових, маркетингових або цифрових. Водночас їх інтеграція в єдину логіку управління ціновою політикою, особливо в умовах функціонування некомерційних закладів, розкрита недостатньо. У науковій літературі відсутнє чітке трактування співвідношення між стратегічним рівнем формування цінової політики та інструментальним рівнем ціноутворення, що зумовлює змішування цих категорій. Крім того, обмежено досліджено роль соціальної складової у процесі формування вартості медичних послуг, зокрема в частині поєднання вимог доступності, державного фінансування та ринкових умов. Недостатньо уваги приділено також адаптації підходів до ціноутворення в умовах цифровізації та трансформації структури попиту на медичні послуги, що обумовлює потребу у формуванні системного підходу до визначення місця ціноутворення в межах управління ціновою політикою закладів охорони здоров'я.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення місця ціноутворення в системі управління ціновою політикою некомерційних закладів охорони здоров'я та обґрунтування особливостей формування вартості медичних послуг на основі побудови структурної моделі їх співвідношення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичні засади формування цінової політики та ціноутворення у сфері охорони здоров'я ґрунтуються на поєднанні класичних економічних підходів і сучасних концепцій стратегічного управління, що відображають

складність функціонування цієї галузі. У працях зарубіжних дослідників ціна розглядається не лише як результат розрахункових процедур, а як інструмент реалізації стратегічних орієнтирів, що формується під впливом ринкових, інституційних та соціальних чинників.

Зокрема, у дослідженнях Thomas T. Nagle обґрунтовано підхід до ціноутворення, заснований на споживчій цінності, відповідно до якого ціна формується не лише під впливом витрат, а передусім через сприйняття цінності послуги споживачем. Автор підкреслює, що ефективність ціноутворення визначається не тільки рівнем ціни, а й узгодженістю цінових рішень із довгостроковою ціною політикою та сформованими очікуваннями споживачів. Непослідовні цінові рішення або часті відхилення від встановлених правил можуть змінювати поведінку споживачів і знижувати здатність організації підтримувати економічно обґрунтований рівень цін. У цьому контексті ціноутворення розглядається як інструмент управління ціною політикою, що має враховувати не лише поточний попит, а й вплив прийнятих рішень на майбутні ринкові взаємодії [12].

Праці J. Tirole розкривають мікроекономічні засади ціноутворення в умовах недосконалої конкуренції, де ціна виступає інструментом реалізації ринкової влади та формується під впливом інформаційної асиметрії і регуляторних обмежень [13]. У Нобелівській лекції «Market Failures and Public Policy» автор підкреслює, що реальні ринки характеризуються наявністю ринкових провалів, що обумовлює необхідність державного втручання у процес ціноутворення. Це положення має особливе значення для системи охорони здоров'я, де поєднуються ринкові механізми та елементи державного регулювання [14].

Стратегічний вимір формування ціни розвинено у дослідженнях M. Porter, який запропонував концепцію value-based healthcare. Відповідно до цього підходу, ключовим орієнтиром функціонування системи охорони здоров'я є створення цінності для пацієнта, що визначається як співвідношення результатів лікування до сукупних витрат на повний цикл медичної допомоги. Орієнтація виключно на скорочення витрат без урахування результатів є неефективною, а отже, ціна повинна формуватися як елемент системи створення цінності [15].

Системний характер управління у сфері охорони здоров'я розкрито у працях

H. Mintzberg у співавторстві з S. Glouberman, де обґрунтовано, що медичні послуги формуються в межах складної багаторівневої системи, що поєднує клінічні, управлінські та соціальні підсистеми. У цьому контексті ціна не може розглядатися як результат дії виключно ринкових або адміністративних механізмів, оскільки її формування залежить від процесів координації між різними елементами системи [16].

Сучасні дослідження у сфері охорони здоров'я доповнюють зазначені підходи, підкреслюючи необхідність врахування інституційних, соціальних та інфраструктурних чинників. У роботах Т. Камінської обґрунтовано, що конкурентоспроможність медичних послуг визначається не лише ціновими параметрами, а й доступністю інфраструктури, якістю сервісу та інституційним середовищем [17]. У працях О. Мазур ціна розглядається як складна економічна категорія, що формується як система взаємопов'язаних елементів і залежить від стратегічних і тактичних чинників [18]. Водночас В. Юрченко підкреслює, що формування цінової стратегії закладу охорони здоров'я здійснюється в умовах підвищеної невизначеності та значного впливу соціальних і регуляторних факторів [2].

Подальший розвиток зазначених підходів простежується у сучасних емпіричних дослідженнях, що акцентують увагу на ролі інституційних механізмів регулювання ціноутворення у сфері охорони здоров'я. Зокрема, у дослідженні J. Jiang (2026) підкреслюється, що формування цін у лікарнях відбувається в умовах дії політики цінової прозорості, яка передбачає обов'язкове розкриття тарифів та договірних ставок. Результати дослідження засвідчують значну варіативність цін як між різними закладами охорони здоров'я, так і в межах одного закладу, що зумовлено впливом механізмів фінансування, особливостей договірних відносин та специфікою регуляторного середовища. Сама наявність такої варіації розглядається як наслідок інституційних особливостей організації фінансування медичних послуг, а не виключно ринкових чинників. Це дозволяє трактувати ціноутворення не як автономний економічний процес, а як інструмент, що функціонує в межах визначеної державної політики та системи фінансових взаємодій у галузі охорони здоров'я [19]. Узагальнення наведених підходів дозволяє розглядати цінову політику закладу охорони здоров'я як ієрархічно структуровану систему, що включає стратегічні цілі (забезпечення

чення доступності та соціальної ефективності медичних послуг), принципи формування цін, інституційні обмеження (державне регулювання, механізми фінансування, взаємодія з Національною службою здоров'я України) та інструменти реалізації. У цій структурі ціноутворення виступає одним із ключових інструментів, який забезпечує практичну реалізацію визначених орієнтирів.

Актуалізація зазначених положень посилюється в умовах оновлення нормативно-правового регулювання діяльності закладів охорони здоров'я. Прийняття Постанови КМУ №781 [20] створює інституційні передумови для запровадження платних медичних послуг у державних і комунальних закладах, визначаючи порядок їх надання, підходи до розрахунку вартості та механізми затвердження тарифів. Водночас методологічну основу формування вартості медичних послуг забезпечує Постанова КМУ № 1075 [21], якою затверджено відповідну методику та схему калькуляції витрат. Узгоджене застосування зазначених нормативних актів посилює роль інституційних і державних факторів у процесі ціноутворення, визначає порядок формування економічно обґрунтованої вартості медичних послуг і зумовлює необхідність їх урахування при розробленні цінової

політики некомерційних закладів охорони здоров'я.

Особливої актуальності набуває проблема розмежування цінової політики та ціноутворення, які в науковій літературі часто використовуються як взаємозамінні категорії, що ускладнює формування цілісного підходу до управління фінансовою діяльністю некомерційних закладів охорони здоров'я. Відсутність чіткого концептуального розмежування призводить до змішування стратегічних і операційних рівнів, що знижує ефективність управлінських рішень та ускладнює адаптацію закладів до змін зовнішнього середовища. З огляду на це сформовано авторський підхід до визначення зазначених категорій. *Цінову політику* некомерційного закладу охорони здоров'я доцільно трактувати як систему стратегічних орієнтирів, принципів та управлінських рішень, спрямованих на забезпечення доступності медичних послуг, їх соціальної ефективності та фінансової стійкості в умовах державного регулювання і змішаного фінансування. Водночас *ціноутворення* слід визначати як процес формування вартості медичних послуг, що здійснюється на основі калькуляції витрат, нормативних вимог та інституційних обмежень і виступає інструментом управління ціновою політикою.

Таблиця 1

Системне розмежування цінової політики та ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я

Критерій	Цінова політика НЗОЗ	Ціноутворення НЗОЗ
Економічна сутність	Система стратегічних орієнтирів і принципів управління цінами	Процес формування вартості медичних послуг
Рівень управління	Стратегічний	Операційний (тактичний)
Мета	Забезпечення доступності, соціальної ефективності та фінансової стійкості	Економічно обґрунтоване визначення вартості послуг
Часовий горизонт	Довгостроковий	Короткостроковий
Основні інструменти	Нормативні обмеження, фінансування через НСЗУ, рішення органів влади	Калькуляція витрат, тарифоутворення, розрахунок собівартості
Джерела впливу	Державне регулювання, соціальні пріоритети, бюджетні ресурси	Витрати, нормативні вимоги, умови фінансування
Характер формування	Визначає правила і межі встановлення цін	Реалізує встановлені правила через розрахунок ціни
Результат	Стратегічні параметри ціноутворення	Конкретна ціна медичної послуги
Взаємозв'язок	Первинна щодо ціноутворення	Похідне від цінової політики

Джерело: сформовано авторами

Системне зіставлення наведених визначень дозволяє встановити принципову відмінність між ціновою політикою та ціноутворенням за рівнем управління, функціональним призначенням та часовим горизонтом – табл. 1.

Наведене узагальнення показує, що цінова політика формує стратегічні параметри функціонування закладу, визначає межі та принципи встановлення цін, тоді як ціноутворення має операційний характер і забезпечує їх практичну реалізацію через розрахунок вартості медичних послуг. Таким чином, цінова політика є визначальним елементом системи управління, а ціноутворення – її інструментальним компонентом.

Встановлені відмінності обґрунтовують необхідність їх інтегрованого розгляду не лише у вигляді порівняльних характеристик, а й через відображення взаємозв'язків між ними. З огляду на це доцільно представити

структурну модель співвідношення цінової політики та ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я, яка відображає ієрархію їх взаємодії, послідовність формування управлінських рішень та наявність зворотного зв'язку між стратегічним і операційним рівнями управління (рис. 1).

Запропонована структурна модель відображає ієрархічну взаємодію цінової політики та ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я як взаємопов'язаних елементів єдиної системи управління вартістю медичних послуг. На стратегічному рівні формується цінова політика, яка визначає цілі, принципи та обмеження функціонування закладу, орієнтовані на забезпечення доступності медичних послуг, їх соціальної ефективності та фінансової стійкості. У межах цих параметрів діють інституційні та нормативні механізми, що включають фінансування через Національну службу здоров'я України,

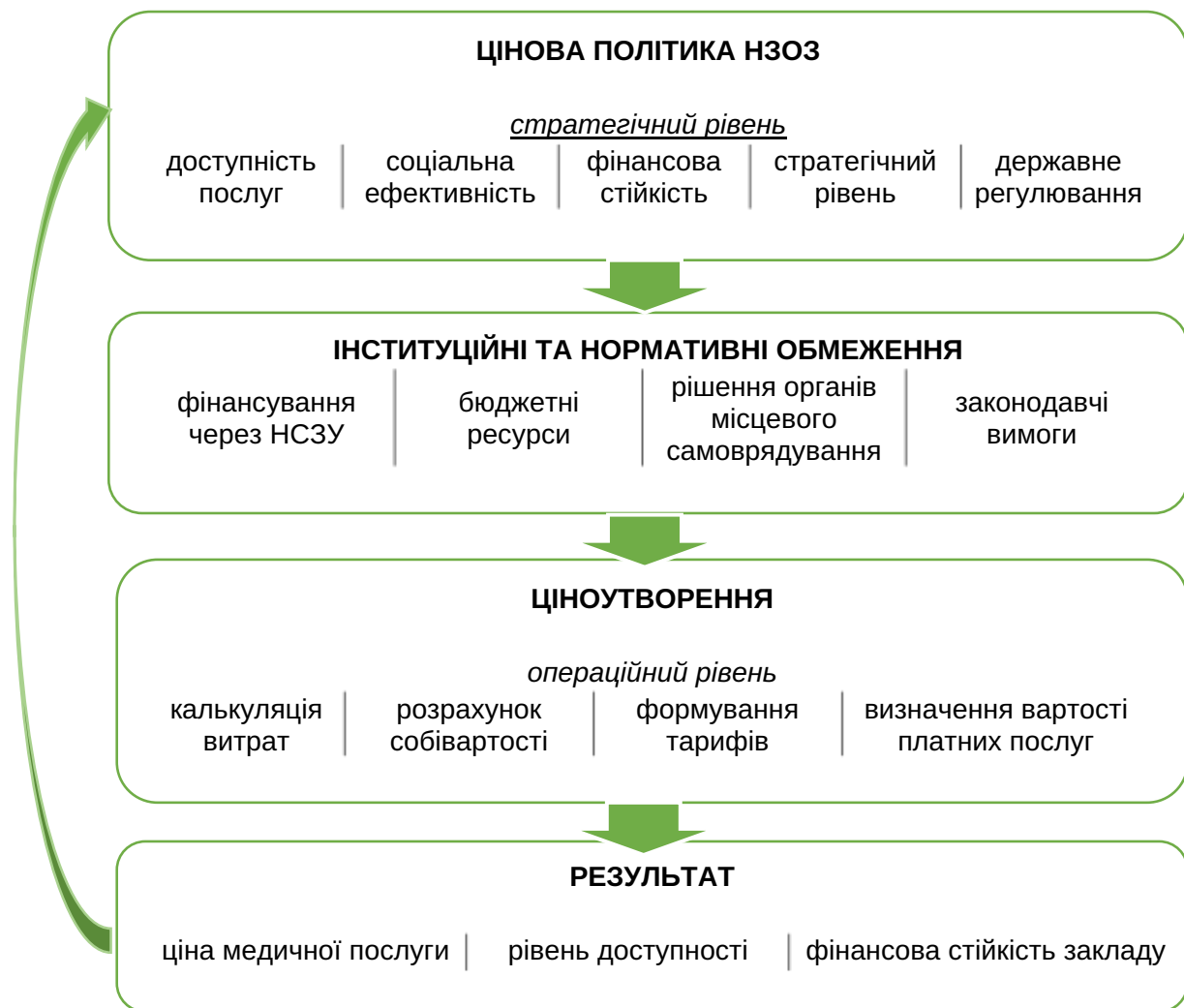

Рис. 1. Модель управління ціновою політикою у некомерційних закладах охорони здоров'я
Джерело: сформовано авторами

бюджетні обмеження та рішення органів місцевого самоврядування. На операційному рівні реалізується процес ціноутворення, який передбачає калькуляцію витрат, формування тарифів і визначення вартості медичних послуг. Отримані результати впливають на досягнення стратегічних орієнтирів, формуючи зворотний зв'язок і забезпечуючи адаптацію управлінських рішень цінової політики до змін зовнішнього середовища.

Механізм зворотного зв'язку реалізується через аналіз результатів ціноутворення на операційному рівні та їх зіставлення зі стратегічними параметрами цінової політики. Якщо калькуляція витрат засвідчує систематичне перевищення фактичної собівартості медичних послуг над тарифами, це формує сигнал для перегляду стратегічних параметрів цінової політики – щодо розширення переліку платних послуг, зміни підходів до розподілу непрямих витрат або коригування структури послуг. Аналогічно, якщо рівень цін на платні послуги призводить до зниження попиту з боку пацієнтів, це сигналізує про необхідність перегляду принципів ціноутворення або зміни балансу між фінансовою стійкістю та доступністю. Таким чином, зворотний зв'язок має інформаційну природу: операційні результати ціноутворення виступають індикаторами відповідності стратегічних орієнтирів реальним умовам функціонування закладу і слугують підставою для їх адаптації.

Узагальнення отриманих результатів дозволяє дійти висновку, що цінова політика та ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я мають різну функціональну спрямованість, але формують єдину логічно узгоджену систему, в якій цінова політика визначає стратегічні параметри, а ціноутворення забезпечує їх реалізацію. Їх взаємодія забезпечує узгодження стратегічних цілей закладу із реальними фінансовими можливостями та обмеженнями, що особливо важливо в умовах поєднання державного регулювання та обмеженої дії ринкових механізмів.

Ціноутворення не є автономним процесом, оскільки параметри ціни формуються під впливом стратегічних цілей і обмежень, закладених у ціновій політиці, а результати його застосування впливають на фінансову стійкість закладу, доступність послуг та досягнення соціальних цілей, формуючи зворотний зв'язок у межах системи.

З огляду на це доцільно перейти до аналізу факторів, що формують процес ціноут-

ворення у некомерційних закладах охорони здоров'я. Систематизація факторів (рис. 2) засвідчує, що формування ціни медичної послуги у некомерційних закладах охорони здоров'я є результатом впливу сукупності взаємопов'язаних факторів, що визначають як рівень витрат, так і можливості їх компенсації в умовах функціонування системи охорони здоров'я.

На відміну від комерційного сектору, де ціна значною мірою формується під впливом ринкових механізмів, у некомерційних закладах визначальну роль відіграють інституційні та регуляторні умови, що обмежують і водночас спрямовують процес ціноутворення [22].

Систематизація факторів дозволяє виокремити їх основні групи, серед яких ключовими є внутрішні (витратні), кадрові, організаційні, інституційні та державні. Внутрішні фактори формують базову собівартість медичної послуги та включають витрати на оплату праці, використання обладнання, матеріальні ресурси та інші складові, визначаючи мінімально допустимий рівень ціни. Кадрові фактори відображають рівень кваліфікації медичного персоналу, ступінь його спеціалізації та професійного досвіду, що впливає як на якість медичних послуг, так і на ресурсоємність їх надання.

Організаційні фактори характеризують особливості надання медичних послуг, у тому числі їх структуру, складність, тривалість та організаційні форми, що визначає параметри витрат і, відповідно, впливає на формування ціни. Інституційні фактори відображають умови функціонування закладу в межах системи охорони здоров'я та охоплюють механізми фінансування, правила взаємодії з Національною службою здоров'я України, а також нормативно-правові обмеження щодо встановлення вартості медичних послуг.

Окрему групу становлять державні фактори, що включають бюджетні обмеження, механізми тарифного регулювання та забезпечення гарантій доступності медичних послуг. Саме вони значною мірою визначають допустимі межі ціноутворення у некомерційних закладах, формуючи інституційні рамки функціонування системи.

Таким чином, ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я доцільно розглядати як багатофакторний процес, що реалізується в межах інституційно визначених обмежень і виступає інструментом досягнення стратегічних орієнтирів, закладених

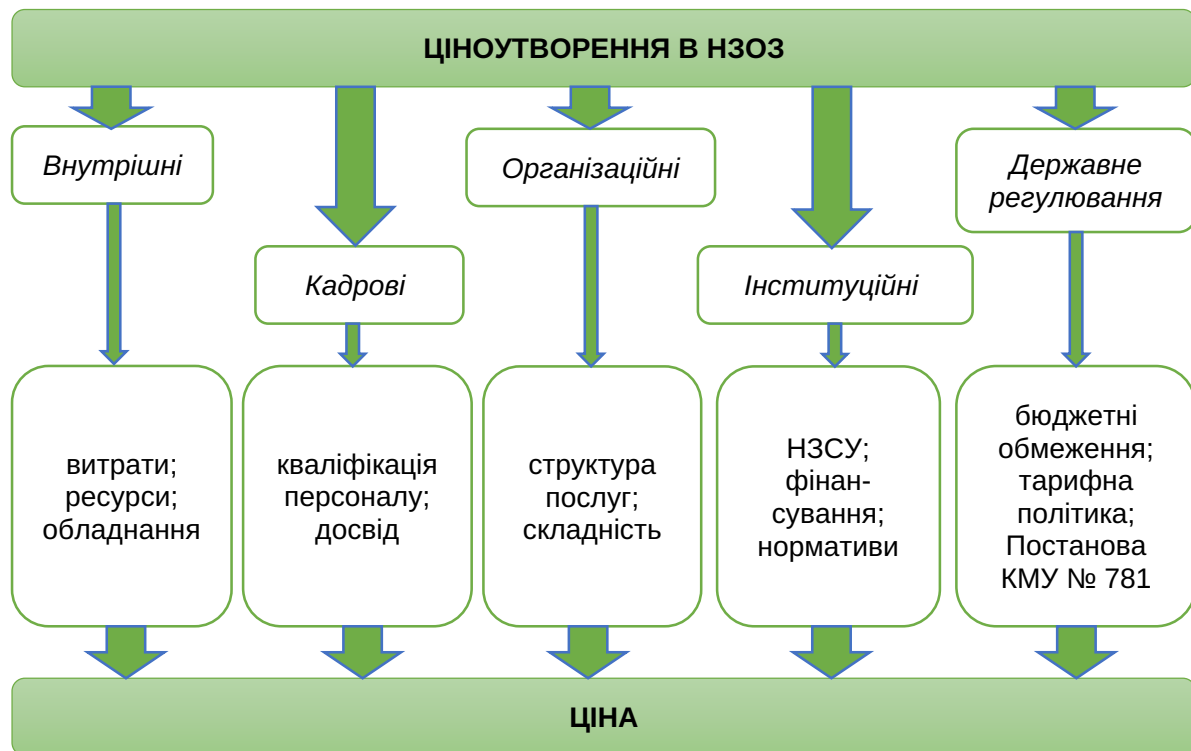

Рис. 2. Система ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я

Джерело: сформовано авторами

у ціновій політиці. Узгодження впливу зазначених факторів забезпечує формування економічно обґрунтованої вартості медичних послуг, з одного боку, та збереження їх соціальної доступності – з іншого.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано доцільність чіткого розмежування цінової політики та ціноутворення у некомерційних закладах охорони здоров'я як різнорівневих, але взаємопов'язаних категорій управління. Встановлено, що цінова політика функціонує на стратегічному рівні, визначаючи цілі, принципи та інституційні обмеження формування вартості медичних послуг, тоді як ціноутворення забезпечує їх практичну реалізацію на операційному рівні через калькуляцію витрат, формування тарифів та визначення вартості послуг.

Запропонована структурна модель дозволила відобразити ієрархічну взаємодію цих рівнів та обґрунтувати наявність зворотного зв'язку між ними: операційні результати ціноутворення виступають індикаторами відповідності стратегічних орієнтирів реальним умовам функціонування закладу і слугують підставою для коригування параметрів цінової політики. Використання моделі підвищує узгодженість стратегічних цілей закладу з

результатами формування вартості медичних послуг.

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та системному розмежуванні категорій «цінова політика» та «ціноутворення» у контексті функціонування некомерційних закладів охорони здоров'я, а також у розробленні структурної моделі їх взаємодії, що відображає ієрархію стратегічного та операційного рівнів управління вартістю медичних послуг і механізм зворотного впливу результатів ціноутворення на управління ціновою політикою. Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості застосування розробленого підходу для формування внутрішніх механізмів управління ціновою політикою у некомерційних закладах охорони здоров'я, зокрема при визначенні вартості платних медичних послуг, розробленні тарифних рішень та адаптації діяльності закладів до умов змішаного фінансування.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з розробленням адаптивних моделей управління ціновою політикою з урахуванням факторів впливу, розвитку механізмів фінансування та змін у структурі попиту на медичні послуги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Криленко В. І., Князькова В. Я., Немченко Г. В. Маркетинговий інструментарій ціноутворення в контексті трансформації медичної галузі. *Інтегративна Антропологія*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-4151-2025-1-11>
2. Юрченко Н. Стратегічні підходи до ціноутворення на ринку охорони здоров'я. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-101>
3. Sirur A. J. N., Pillai K. R. Pricing of hospital services: evidence from a thematic review. *Health Economics Policy and Law*. 2024. Vol. 19. P. 234–252. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1744133123000397>
4. Haghgou F., Taleizadeh A. A., Amalnik M. S., Hajiaghaei-Keshteli M. Optimal pricing and patient satisfaction optimization for healthcare providers. *Expert Systems with Applications*. 2024. Vol. 247. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2024.123229>
5. Parente S. T. Estimating the Impact of New Health Price Transparency Policies. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization Provision and Financing*. 2023. Vol. 60. DOI: <https://doi.org/10.1177/00469580231155988>
6. Malik S. A. Enhancing healthcare cost transparency: assessing implementation challenges, criticisms, and alternative solutions. *Frontiers in Health Services*. 2025. Vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.3389/frhs.2024.1379416>
7. Pathak Y., Muhlestein D. Public Awareness and Use of Price Transparency: Report From a National Survey. *Journal of Medical Internet Research*. 2024. Vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.2196/64439>
8. Rao A. R., Garai S., Dey S., Peng H. Building predictive models of healthcare costs with open healthcare data. *arXiv*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.02191>
9. Acharya V. Intelligent Healthcare Ecosystems: Optimizing the Iron Triangle of Healthcare (Access, Cost, Quality). *arXiv*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2510.03331>
10. Балан О. С., Тютюнник С. В., Лега О. В., Тютюнник Ю. М., Салига О. С. Цифровізація і транзакційні витрати: вплив трансформації бізнес-процесів на собівартість продукції та конкурентоспроможність. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15459493>
11. Кайда О., Костюк О. Аналіз конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я України в умовах економіки сталого розвитку. *Herald of Khmelnytskyi National University Economic Sciences*. 2025. Vol. 340, № 2. С. 441–446. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-69>
12. Nagle T. T., Müller G. The strategy and tactics of pricing: a guide to growing more profitably. 6th ed. New York: Routledge, 2018. 360 p. URL: <http://www.pmm.edu.my/zxc/2022/lib/ebok/The%20Strategy%20And%20Tactics%20Of%20Pricing%20A%20Guide%20To%20Growing%20More%20Profitably%20By%20M%FCller,%20Georg%20Nagle,%20Thomas%20T.pdf> (дата звернення: 01.04.2026).
13. Laffont J.-J., Tirole J. Access pricing and competition. 1994. URL: <https://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/63252/accesspricingcom00laff2.pdf> (дата звернення: 01.04.2026).
14. Tirole J. Market Failures and Public Policy. The Nobel Prizes. 2014. P. 507–527. <https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/tirole-lecture.pdf> (дата звернення: 01.04.2026).
15. Porter M. E. What is value in health care? *New England Journal of Medicine*. 2010. Vol. 363, No. 26. P. 2477–2481. DOI: <https://doi.org/10.1056/NEJMp1011024>
16. Mintzberg H., Glouberman S. Managing the care of health and the cure of disease. Part II: Integration. URL: https://www.researchgate.net/profile/Sholom-Glouberman/publication/12099212_Managing_the_Care_of_Health_and_the_Cure_of_Disease-Part_I_Differentiation/links/5b270f3b458515270fd5aefd/Managing-the-Care-of-Health-and-the-Cure-of-Disease-Part-I-Differentiation.pdf (дата звернення: 01.04.2026).
17. Kaminska T. M. The competitiveness of medical and recreational services in Ukraine. *Економічна теорія та право*. 2016. № 2 (25). P. 14–24. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Vnyua_etp_2017_2_3.pdf (дата звернення: 01.04.2026).
18. Мазур О. Є. Класифікація факторів ціноутворення і методи їх аналізу. *Регіональна економіка*. 2010. № 2. С. 55–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2010_2_9 (дата звернення: 01.04.2026).
19. Jiang J. X. Hospital Price Transparency Emerging Evidence and Next Steps. *JAMA Network Open*. 2026. Vol. 9, № 1. e2552907. DOI: <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2025.52907>
20. Деякі питання надання послуг з медичного обслуговування населення за плату від юридичних і фізичних осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 липня 2024 р. № 781. *ЛігаЗакон*. URL: <https://lips.ligazakon.net/document/кр240781?ap=2> (дата звернення: 10.04.2026).
21. Про затвердження Методики розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1075. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.04.2026).

22. Худякова А. Як медзакладам надавати платні послуги за новими вимогами рішення для керівника. URL: https://seminar.expertus.com.ua/static/docs/181_%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf (дата звернення: 10.04.2026).

REFERENCES:

1. Krylenko, V. I., Kniazkova, V. Ya., & Nemchenko, H. V. (2025). Marketynhovyi instrumentarii tsinoutvorennia v konteksti transformatsii medychnoi haluzi [Marketing toolkit of pricing in the context of healthcare sector transformation]. *Intehratyвна Antropolohiia*, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-4151-2025-1-11>. (in Ukrainian)
2. Yurchenko, N. (2025). Stratehichni pidkhody do tsinoutvorennia na rynku okhorony zdorovia [Strategic approaches to pricing in the healthcare market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-101>. (in Ukrainian)
3. Sirur, A. J. N., & Pillai, K. R. (2024). Pricing of hospital services: evidence from a thematic review. *Health Economics, Policy and Law*, vol. 19, pp. 234–252. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1744133123000397>. (in English)
4. Haghgou, F., Taleizadeh, A. A., Amalnik, M. S., & Hajiaghahi-Keshteli, M. (2024). Optimal pricing and patient satisfaction optimization for healthcare providers. *Expert Systems with Applications*, vol. 247, art. 123229. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2024.123229>. (in English)
5. Parente, S. T. (2023). Estimating the Impact of New Health Price Transparency Policies. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization, Provision, and Financing*, vol. 60. DOI: <https://doi.org/10.1177/00469580231155988>. (in English)
6. Malik, S. A. (2025). Enhancing healthcare cost transparency: assessing implementation challenges, criticisms, and alternative solutions. *Frontiers in Health Services*, vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.3389/frhs.2024.1379416>. (in English)
7. Pathak, Y., & Muhlestein, D. (2024). Public Awareness and Use of Price Transparency: Report From a National Survey. *Journal of Medical Internet Research*, vol. 13. DOI: <https://doi.org/10.2196/64439>. (in English)
8. Rao, A. R., Garai, S., Dey, S., & Peng, H. (2023). Building predictive models of healthcare costs with open healthcare data. *arXiv*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.02191>. (in English)
9. Acharya, V. (2025). Intelligent Healthcare Ecosystems: Optimizing the Iron Triangle of Healthcare (Access, Cost, Quality). *arXiv*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2510.03331>. (in English)
10. Balan, O. S., Tiutiunnyk, S. V., Leha, O. V., Tiutiunnyk, Yu. M., & Salyha, O. S. (2025). Tsyfrovizatsiia i transaktsiini vytraty: vplyv transformatsii biznes-protseviv na sobivartist produktsii ta konkurentospromozhnist [Digitalization and transaction costs: the impact of business process transformation on product cost and competitiveness]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, no. 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15459493>. (in Ukrainian)
11. Kaida, O., & Kostiuk, O. (2025). Analiz konkurentospromozhnosti zakladiv okhorony zdorovia Ukrainy v umovakh ekonomiky staloho rozvytku [Analysis of the competitiveness of healthcare institutions of Ukraine in the conditions of sustainable development economy]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 340, no. 2, pp. 441–446. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-69>. (in Ukrainian)
12. Nagle, T. T., & Müller, G. (2018). *The strategy and tactics of pricing: a guide to growing more profitably*. 6th ed. New York: Routledge. URL: <http://www.pmm.edu.my/zxc/2022/lib/ebook/The%20Strategy%20And%20Tactics%20Of%20Pricing%20A%20Guide%20To%20Growing%20More%20Profitably%20By%20M%FCller,%20Georg%20Nagle,%20Thomas%20T.pdf> (accessed 01 April 2026). (in English)
13. Laffont, J.-J., & Tirole, J. (1994). *Access pricing and competition*. URL: <https://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/63252/accesspricingcom00laff2.pdf> (accessed 01 April 2026). (in English)
14. Tirole, J. (2014). *Market Failures and Public Policy*. *The Nobel Prizes*, pp. 507–527. URL: <https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/tirole-lecture.pdf> (accessed 01 April 2026). (in English)
15. Porter, M. E. (2010). What is value in health care? *New England Journal of Medicine*, vol. 363, no. 26, pp. 2477–2481. DOI: <https://doi.org/10.1056/NEJMp1011024>. (in English)
16. Mintzberg, H., & Glouberman, S. (n. d.). *Managing the care of health and the cure of disease. Part II: Integration*. URL: https://www.researchgate.net/profile/Sholom-Glouberman/publication/12099212_Managing_the_Care_of_Health_and_the_Cure_of_Disease-Part_I_Differentiation/links/5b270f3b458515270fd5aefd/Managing-the-Care-of-Health-and-the-Cure-of-Disease-Part-I-Differentiation.pdf (accessed 01 April 2026). (in English)
17. Kaminska, T. M. (2016). *The competitiveness of medical and recreational services in Ukraine*. *Ekonomichna teoriia ta pravo*, no. 2 (25), pp. 14–24. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnyua_etp_2017_2_3.pdf (accessed 01 April 2026). (in English)

18. Mazur, O. Ye. (2010). Klasyfikatsiia faktoriv tsinoutvorennia i metody yikh analizu [Classification of pricing factors and methods of their analysis]. *Rehionalna ekonomika*, no. 2, pp. 55–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2010_2_9 (accessed 01 April 2026). (*in Ukrainian*)
19. Jiang, J. X. (2026). Hospital Price Transparency—Emerging Evidence and Next Steps. *JAMA Network Open*, vol. 9, no. 1, e2552907. DOI: <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2025.52907>. (*in English*)
20. Deiaki pytannia nadannia posluh z medychnoho obsluhovuvannia naseleння za platu vid yurydychnykh i fizychnykh osib [Some issues of providing medical services to the population for a fee from legal entities and individuals]. Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy vid 5 lypnia 2024 r. № 781. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp240781?an=2> (accessed 10 April 2026). (*in Ukrainian*)
21. Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku vartosti posluhy z medychnoho obsluhovuvannia [On approval of the methodology for calculating the cost of medical services]. Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy vid 27 hrudnia 2017 r. No. 1075. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2017-%D0%BF#Text> (accessed 10 April 2026). (*in Ukrainian*)
22. Khudiakova, A. (2024). Yak medzakladam nadavaty platni posluhy za novymy vymohamy rishennia dlia kerivnyka [How healthcare institutions should provide paid services under new requirements solutions for managers]. URL: https://seminar.expertus.com.ua/static/docs/181_%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf (accessed 10 April 2026) (*in Ukrainian*).

Дата надходження статті: 07.04.2026

Дата прийняття статті: 28.04.2026

Дата публікації статті: 06.05.2026